

Vlatka Škoro

POL ČLOVEK, PAUL NEWMAN IN KRDELO

4. 3.–9. 4. 2022

MMC KIBLA / KiBela

Karakter skulpture

Vlatka Škoro je ena najbolj cenjenih in nagrajevanih hrvaških kipark, doktorirala je na Akademiji likovnih umetnosti v Zagrebu. V kiparsko raziskovalnem delu združuje osebni imaginarij hibridnih bitij z novimi tehnološkimi možnostmi in s tem premika meje samega medija. Živalske skulpture, ki se jim je posvetila v zadnjih letih, nas navdajajo z neko domačnostjo in celo ljudskostjo. Kljub realističnemu videzu globlji pogled razkriva njihove značaje, subtilno psiho, ki v simpatičnost vtke tudi kakšno manjšo zlohotnost. *Krdelo*, skupina 10 skulptur afriškega divjega psa, konceptualno zbranih okoli Alfe, jo fascinira zaradi njihovega družbenega reda in družbenih vezi, predvsem pa je to edina pasma psov, ki jo je nemogoče ukrotiti. Na drugi strani je zlati *Jež*, poimenovan *Pol človek*, *Paul Newman*, monumentalno antropomorfno bitje, čigar človeško-živalske poteze lahko vzbujajo ironijo ali se zdijo bizarne, a v svoji fascinantnosti hkrati nosijo sporočilo o svetu in človeku in njuni simbiozi ter naši odgovornosti do narave, katere del smo tudi mi.

Človeka in živali ne razlikuje, razlike priznava in presega. Ljudi prišteva med živali, ki so v glavnem kontekstualizirane pozitivno, izpostavlja njihove vrline, ki so pravzaprav tudi človeške, a se dotakne tudi njihove nagajivosti, manjših slabosti, zlobe in drugih čustvenih stanj, ki jih izražajo. Njihovo ravnanje je instinktivno, njihovi pogledi in izgledi so v sožitju, skozi telesnost sporočajo svoj duh, duhovnost, misli in namene, ki jih obvladujejo njihovi nagoni, tako lastni tudi ljudem. Zaupljivost ali nezaupljivost, stalna pripravljenost na dejstovanje, napad ali pobeg, odprtih oči in ušes nam pri opazovanju vzbujajo različne odzive, od previdnosti do občudovanja in celo nelagodja. Različne poze psov v krdelu razkrivajo njihova individualna stanja, postavitve skupine pa nas sooči s krdelom, v katerem vsaka žival igra oziroma ima svojo vlogo. Kot v naši družbi.

Sprašujemo se, kaj se dogaja in kaj se bo zgodilo, kako se odzvati in kaj storiti. Stopimo v interakcijo s skulpturami, ki s svojo živostjo in raznolikostjo – vsaka »žival« je namreč drugačna, unikatna – prepričajo, da so tam z nami in da smo mi_e med njimi. Enakovrednost figur in gledalca_ke vzpostavi intuitivne ravni dožemanja, ko stopamo okoli njih in si jih ogledujemo kot hkrati individualne in socialne živali. Vzajemen odnos nas spravi v svojevrstno koherentnost ali celo prisili v uglašenost med tropom in nami, zadene nas nekaj primarnega, prebudi se prirojen gon po preživetju. Množico doživljamo psihološko – kot neko nasprotje individuumu – in socialno – kot edino možnost preživetja. Antagonizem psihološkega in socialnega se pokaže kot behavioristična trditev, da so dejanja, mišljenje in čustva živih bitij objektivne reakcije, ki strukturirajo naše vedenje.

Vlatka Škoro
POL ČLOVEK, PAUL NEWMAN IN KRDELO
4. 3.–9. 4. 2022

MMC KIBLA / KiBela, Ulica kneza Koclja 9, Maribor
Odpiralni čas: od ponedeljka do petka od 10. do 18. ure, sobota od 10. do 14. ure.

Četudi Vlatkinim skulpturam ne moremo pripisovati nekega angažmaja niti alegorijske vrednosti, jo bo marsikdo_atera v njenih delih začutil_a in razmišljal_a o tem. V svojem delu daje prednost vizualnosti in likovnosti figur, naravne elemente pretaka v kiparske forme naturalističnega izraza: oblike variirajo, postavitev skupine je spremenljiva, odnosi so dinamični, končen rezultat je odvisen tudi od prostora oziroma njihovega galerijskega habitata – biotopa. Ne želi, da jo klasificiramo kot animalistko, saj živali izbira instinktivno, po ključu bizarnosti, najvažnejša ji je skulpturalnost. Pri ustvarjanju ne sledi povsem natančni biološki strukturi kipov, ampak jo prepleta z lastno estetiko, temelječo na likovni – z uporabo barv – in kiparski govorici, ki jo gradi tudi v drugi skulpturi *Pol človek, Paul Newman* – ogromen *zlati jež* nemara še očitneje ponazori njen umetniški besednjak.

Skoraj vsako njeno delo nosi v sebi določeno kontradiktornost in tako tudi v skulpturi, ki je spodaj človek in zgoraj jež, naletimo na enkratno in originalno mešanico resničnosti in bizarnosti, fantazije in ironije, drame in komedije, ki se iz skrajnosti dojemanja zlijejo v nas kot eliksir. Čarobni napitek v nekomu zbudi tudi občutek odgovornosti v današnjem času številnih globalnih kriz, lahko se stopnjuje naše čustvo skrbi za okolje, se porodijo občutki skupnosti z drugimi prebivalci_kami Zemlje in naše skupne usode, katere neločljiv del so seveda tudi živali oziroma celotna narava, vključno z nami. Vlatka tovrstne angažiranosti ne poudarja, saj opozarja, opominja, ozavešča z nasmehom in zbadanjem – kot jež z bodicami. Antropomorfno preveliko bitje naseljuje naš prostor kot glasnik iz druge dimenzije. Ker nosi človeške in živalske poteze, ne pripada nobenemu od obeh svetov in nas vleče v svoj prostor mitov, govori o svetu in človeku, njuni simbiozi in skupnem gibanju.

Ko se približujemo galerijskemu prostoru, nas pozdravi pridušen odmev, zemeljski zvok, ki se širi in nas počasi vleče v mistično vzdušje. Zlata površina vibrira. Živa modelacija in viden odtis roke poudarjata mehkobo in moč monumentalne skulpture, ki je tako simpatična, da bi jo kar posvojili_e, objeli_e, stisnili_e k sebi, a jo lahko samo opazujemo, kako se to ogromno, kirurško sestavljeno telo dobrodušno dviga nad nami kot glasnik prihodnosti in pričevalec preteklosti. Nekakšen vesoljni um, v katerem je zaklad skrivnosti bivanja. Ko gledamo, kako sije in žari, se tudi sprašujemo o lastni eksistenci in naših ravnanjih, ki človeka ne spreminjajo v simpatičnega in nekoliko okornega ježa, čigar bodice so namenjene samoobrambni metamorfozi in v tem primeru tudi lepoti, ampak smo še vedno zveri, ki si ne uničujejo samo lastnega bivalnega okolja, narave z vso floro in favno, ampak tudi svoje domače in tujce_ke, bližnje in daljne, sosede in sorodnike_ce, znance_ke in neznance_ke ... lastno vrsto, za kar bomo račun plačali_e sami_e.

- Peter Tomaž Dobrila

BIOGRAFIJA

Vlatka Škoro (r. 1987, Osijek) je leta 2010 magistrirala iz kiparstva na Akademiji likovnih umetnosti v Zagrebu v letniku prof. Stjepana Gračana. Leta 2018 je na isti akademiji doktorirala iz kiparstva pod mentorstvom prof. Peruška Bogdanića in prof. Leonide Kovač. Razstavljala je na desetih samostojnih in dvajsetih skupinskih razstavah na Hrvaškem ter sodelovala na številnih delavnicah in festivalih. Leta 2010 je za skulpturo *Indigo otrok* prejela nagrado Erste Grand Prix, leta 2020 pa nagrado HDLU Zagreb za najboljšo mlado umetnico. Trenutno živi in dela v Zagrebu.

Samostojne razstave:

- *Krdelo*, Galerija Poola, Pula, 2020
- *Žival*, Salon Galić, Split, 2020
- *Krdelo*, Galerija Bačva, Dom HDLU, Zagreb, 2020
- *Žival*, Muzej likovnih umetnosti, Osijek, 2019
- *Žival*, Galerija Matice hrvatske, Zagreb, 2019
- *Resničnost vs. virtualnost*, Galerija Greta, Zagreb, 2019
- Javna predstavitev likovno-umjetniškega raziskovalnega doktorskega dela *Skulptura v kontekstu umetne inteligence*, Galerija Bačva, Dom HDLU, Zagreb, 2018
- *Pol človek, Paul Newman*, Galerija SC, Zagreb, 2015
- *Bure baruta* (z Igorjem Rufom in Ano Petrović), Galerija Kazamat, Osijek, 2013
- *Indigo otrok*, Galerija SC, Zagreb, 2010

Izbor skupinskih razstav:

- *Akvizicije 2016–2021*, Muzej likovnih umetnosti, Osijek, 2021
- *One so tukaj*, Galerija likovnih umjetnosti Slavko Kopač, Vinkovci, 2020
- *Situacija*, Galerija Forum, Zagreb, 2020
- XIII. Memorial Iva Kerdića – trienale hrvaškega medaljerstva in male plastike, Muzej likovnih umetnosti, Osijek, 2019
- Mesto skulpture, trg J. J. Strossmayera, Đakovo, 2018
- XII. trienale hrvaškega kiparstva, Gliptoteka HAZU, Zagreb, 2015
- Erste fragmenti X, Dom HDLU Zagreb, 2014
- Erste fragmenti 7, Galerija Mali salon, Reka, 2011
- 22. slavonski bienale, Galerija likovnih umetnosti, Osijek, 2010
- X. Memorial Iva Kerdića – trienale medaljarstva in male plastike, Galerija likovnih umetnosti, Osijek, 2010
- 21. slavonski bienale, Galerija likovnih umetnosti, Osijek, 2008